

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ ПІВНІЧНИХ РАЙОНІВ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Котелевич В.А.

канд.вет.наук,

доцент

Складенко Т.В.

студентка ОС «Магістр»

Житомирський національний агроекологічний університет

Одним з найважливіших чинників для загального добробуту та розвитку країни є продовольча безпека. Особливо гостро це питання постає для населення на радіоактивно забруднених внаслідок аварії на ЧАЕС територіях [1-5,6-7], Як зазначають вчені [9], нині і в майбутньому ^{137}Cs , як і раніше, буде залишатися основним радіонуклідом, що впливає на стан здоров'я людей, які проживають в цих районах. Період напіврозпаду цього радіонукліда становить 29,7 років. Крім ^{137}Cs небезпеку для здоров'я населення становлять стронцій-90 (період напіврозпаду 28 років), америцій - 241 (період напіврозпаду 432,2 років) і плутоній – 239 (період напіврозпаду 24000 років). Ці радіонукліди потрапляють в організм як у складі харчових продуктів, так і з повітряними потоками у разі виникнення лісових пожеж і горіння трави. Як наголошують

вчені [8], проблема продовольчої безпеки тісно пов'язана з якістю життя населення; задовільнити продовольчу безпеку означає задовільнити населення якісними і безпечними продуктами харчування та створити фінансові можливості. За результатами досліджень цих вчених встановлено, що 87,1% сільського населення на радіоактивно забруднених територіях Житомирщини споживає молоко власного виробництва, 50 % - м'ясо власного виробництва, 10 %- споживає м'ясо диких тварин. Споживання риби із місцевих водойм за рік становить 17,5 кг на людину, яєць – 86, картоплі власного виробництва 183,3 кг, а також фрукти і ягоди власного виробництва та гриби і ягоди лісові. За наявними в науковій літературі оцінками, доза внутрішнього опромінення людини навіть через 29 років після аварії на ЧАЕС формується від 75 до 90 % за рахунок молока і молочних продуктів місцевого виробництва. Гарантом безпеки харчової продукції в постчорнобильський період в Україні залишається система моніторингових досліджень. А отже, належна увага має приділятися питанням моніторингових досліджень щодо оцінки безпечності харчових продуктів на цих територіях, інформування населення та розробка заходів і методів, що сприяють зниженню надходження цих радіонуклідів по ланцюгу ґрунт – рослина – тварина – продукти харчування. На даний час основна частина дози внутрішнього опромінення мешканців радіоактивно забруднених територій формується за рахунок надходження ^{137}Cs з місцевими продуктами домашнього господарства – молоком та продуктами лісового походження – насамперед, сушеними грибами та ягодами [1-8],.

Тому **метою наших досліджень було** визначити актуальні проблеми безпечності харчових продуктів населення радіоактивно забруднених внаслідок аварії на ЧАЕС територій Житомирської області у контексті гарантування продовольчої безпеки.

Матеріалом наших досліджень була звітна документація Житомирської регіональної державної лабораторії Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (ЖРДЛДПСС), державних

лабораторій ВСЕ ринків м. Житомир і Житомирської області; зразки м'яса і молока, дичини, лісових ягід та грибів . Радіологічні дослідження зразків проводили на приладі УСК Гама-плюс №0502 Б-Г. Питому активність грибів - на приладі РУГ-91.

Результати досліджень . Аналіз звітної документації служби радіологічного контролю в Житомирській області показав, що найбільша кількість перевищень у зразках продуктів тваринного походження реєструється у найбільш забруднених Народицькому та Овруцькому районах, дещо менше – Ємільчинському, Коростенському, Лугинському і Олевському. Забруднення дарів лісу у потерпілих внаслідок аварії на ЧАЕС районах Житомирської області залишається на досить високому рівні і вони є основним джерелом небезпеки для споживачів.. Станом на 1.09.2019 року радіологічним відділом ЖРДЛДПСС досліджено 3504 проби, 6 з яких перевищували допустимі рівні (ДР-2006). В т.ч. питома активність зразка дичини з Овруцького району становила 407 Бк/кг (при ДР 200 Бк/кг); два зразки грибів та ягід свіжих з Лугинського району – 809 Бк/кг та 825 Бк/кг (ДР 500 Бк/кг) ; зразок молока з Олевського району – 107,4 Бк/кг та Лугинського – 149,7 Бк/кг. За даними ДЛВСЕ з досліджених у 2019 році 123924 проб не відповідали допустимим рівням (ДР) 110.В т.ч. 42 зразка молока з Народиців (питома активність становила 102-154 Бк/кг при ДР 100 Бк/кг) , зразок молока з Лугін – 176 Бк/кг: 2 зразки дичини з Народиців (623 та 2850 Бк/кг) і 2 зразки дичини з Малина (730 та 920 Бк/кг при ДР 200 Бк/кг):. З досліджених 39 проб грибів свіжих перевищували допустимі рівні за вмістом ^{137}Cs . 10,2% з Ємільчино (567-809 Бк/кг), 5,0% з Лугін (810-880 Бк/кл), 41 % з Народиців, 28 % з Овруча (620-798 Бк/кг) та 15,4 % з Олевська (870-1146 Бк/кг). Перевищення 16 зразків сухих грибів відповідно становили : Новоград-Волинськ 3019 Бк/кг (при ДР 2500 Бк/кг); Ємільчино -2625-2739: Народичі – 41607 Бк/кг) , Овруч 2723-3200 Бк/кг , Малин – 2728 Бк/кг.Отримані результати досліджень свідчать про актуальність продовольчої безпеки для населення у потерпілих внаслідок аварії на ЧАЕС районах Житомирської області.

Висновки :

1. Вміст радіонуклідів у грибах, ягодах, дичині та продуктах власного виробництва у забруднених внаслідок аварії на ЧАЕС регіонах Житомирської області в більшості випадків значно перевищує допустимі рівні, що формує великі дози внутрішнього опромінення і негативно впливає на стан здоров'я населення.

2. Актуальність продовольчої безпеки для населення у потерпілих внаслідок аварії на ЧАЕС районах Поліського регіону вимагає прийняття рішень на державному рівні, адже продовольча безпека держави забезпечується за рахунок гарантування продовольчої безпеки в кожному її регіоні.

Список літератури:

1. Котелевич В. А. Ветеринарно-санітарна оцінка харчових продуктів в постчорнобильський період в Житомирській області / В. А. Котелевич // Чорнобильська катастрофа. Актуальні проблеми, напрямки та шляхи їх вирішення : доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 квітня 2018 р.). – Житомир : ЖНАЕУ, 2018. – С. 329–334.

2. Котелевич В. А. Якість і безпечність харчових продуктів в постчорнобильський період в Житомирському регіоні / В. А. Котелевич, Т. В. Складенко // Наукові здобутки у вирішенні актуальних проблем виробництва та переробки сировини, стандартизації і безпеки продовольства : зб. праць за підсумками VIII Міжнар. наук.-практ. конф. вчених, асп. і студентів. – Київ, 2019. – С. 96–98.

3. Котелевич В. А. Якість і безпека харчових продуктів в Житомирському регіоні – нагайна проблема сьогодення / В. А. Котелевич, Т. В. Складенко // Сучасні проблеми біобезпеки в Україні : матеріали 2 Всеукр. наук.-практ. Інтернет конф. (18-19 квіт. 2019 р.). – Полтава, 2019. – С. 46–48.

4. Котелевич В. А. Актуальні проблеми якості та безпечності харчових продуктів в контексті забезпечення продовольчої безпеки в Житомирському

регіоні / В. А. Котелевич // Наук. вісник Львів. нац. ун-ту вет. медицини ім. С. З. Гжицького. – 2019. – Т. 21, № 93. – С. 155–159.

5. Мартенюк Г. М. Моніторинг радіаційного забруднення харчових продуктів в Житомирській області / Г. М. Мартенюк // Чорнобильська катастрофа. Актуальні проблеми, напрямки та шляхи їх вирішення : доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 квітня 2018 р.). – Житомир : ЖНАЕУ, 2018. – С. 324–329.

6. Романчук Л. Д. Вплив грибів на формування внутрішнього опромінення населення Північної частини України / Л. Д. Романчук // Вісн. аграр. науки. – 2011. – № 3. – С. 44–47.

7. Романчук Л. Д. Радіологічна оцінка формування дозового навантаження у мешканців сільських територій Полісся України : монографія / Л. Д. Романчук. – Житомир : Полісся, 2015. – 297 с.

8. Скидан О. В. Оцінка рівня харчування сільського населення радіоактивно забруднених територій у контексті гарантування продовольчої безпеки / О. В. Скидан, Л. Д. Романчук, В. А. Довженко // Наукові горизонти. – 2019. – № 3 (76). – С. 3–9.

9. Соколова А. О. Моніторинг продовольчого забезпечення населення: регіональний аспект / А. О. Соколова, Н. А. Гонта // Органічне виробництво і продовольча безпека : [матеріали доп. VII Міжнар. наук.-практ. конф.]. – Житомир : ЖНАЕУ, 2019. – С. 106.